İCAT ÇIKARMANIN TAM ZAMANI: ÜSTELİK %50 VERGİ İSTİSNASI DA VAR…

Ülkemizde ar-ge ve teknoloji konusunda sürekli yeni düzenlemeler yapılıyor. Amaç, katma değerli üretimi artırmak, sanayileşmeyi teşvik etmek, teknolojik bilgiyi üretmek.[1] Bu da büyük ölçüde yenilikçi uygulamalara, ar-ge ve yazılım projelerine, patent, marka ve ya yeni buluşlara dayanıyor.

Her ne kadar *"icat çıkarma"*, "*eski köye yeni adet getirme*" türünde çok fazla deyiş veya söz olsa da güzel Türkçemizde; icat çıkaranı, buluş yapanı, yenilikçiliği destekleyen bir konumdayız artık ülke olarak. Konuyla ilgili çeşitli kanunlarda bu yönde kullanılabilecek istisna, teşvik, hibe, yardım ve benzeri uygulamalar mevcut. Ar-ge indirimi, proje destekleri, gelir vergisi istisnası gibi.[2] Yeter ki, Türkiye'de ar-ge ekosistemini hedeflenen düzeye ulaştırıp, ülkemizi bilim ve teknolojide takip edilen bir ülke konumuna ulaştırabilelim. O yüzden, tüm ülke olarak icat çıkarmanın tam zamanı diyoruz.

Bu istisnalardan bir tanesi de patent, faydalı model benzeri buluşların desteklenmesi. Tek şart ise buluşların Türkiye'de yapılmış olması. Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen 5/B maddesiyle "Sınai mülkiyet haklarında istisna uygulaması" getirildi ve kazançlarda %50 kurumlar vergisi istisnası uygulamak mümkün.

Buna göre; Türkiye'de gerçekleştirilen araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşların; kiralanması neticesinde elde edilen kazanç ve iratların, devir veya satışı neticesinde elde edilen kazançların, Türkiye'de seri üretime tabi tutularak pazarlanmaları hâlinde elde edilen kazançların ve Türkiye'de gerçekleştirilen üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançların patentli veya faydalı model belgeli buluşa atfedilen kısmının % 50'si kurumlar vergisinden istisna.

Üstelik bu istisna, buluşa yönelik hakların ihlal edilmesi neticesinde elde edilen gelirler ile buluş nedeniyle alınan sigorta veya diğer tazminatlar için de uygulanıyor.

İstisnadan kimler yararlanabilir?

Öncelikle güzel haber: istisnadan hem şirketler hem de gerçek kişiler yararlanabiliyor. Sadece şirketlere yönelik tasarlanmış bir istisna değil.

- İstisna uygulamasından kurumlar vergisi mükellefleri ile gelir vergisi mükellefleri yararlanabilir.
- Peki, **yabancı sermayeli** bir şirket yararlanabilir mi? Evet, istisna şartlarının sağlanması kaydıyla, gerçek veya tüzel kişilerin tam veya dar mükellefiyete tabi olmasının istisna uygulanmasında bir önemi yoktur. Dar mükellef kurumların, Türkiye'de gerçekleştirdikleri araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşları için **patent veya faydalı model belgesi** almaları halinde, bu buluşlarından elde edecekleri kazanç ve iratları için istisna hükümlerinden faydalanmaları mümkün olacaktır.

İstisnanın sınırı var mı?

Evet, istisna düzenlemesinde belli limitler öngörülmüş durumda.

- Her bir mükellef tarafından yararlanılabilecek istisna tutarı; **değerleme raporunda** belirtilen bedelin %50'sini aşamıyor.
- Toplam istisna tutarı ise değerleme raporunda belirtilen bedelin %100'ünü aşamıyor.
- Buluşun üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançlar için ise patentli veya faydalı model belgeli **buluşa atfedilen** kısmı, ayrıştırılmak suretiyle transfer fiyatlandırması esaslarına göre tespit edilir.

Öne çıkan hususlar neler?

- İstisna kesinti suretiyle alınan vergilerde uygulanmıyor. Ancak, bu madde kapsamında istisnadan yararlanılan serbest meslek kazançları ile gayrimenkul sermaye iratları üzerinden yapılacak vergi kesintisi **% 50 oranında** indirimli uygulanır. Kazanç ve iradı kesinti yoluyla vergilenen ve beyanname vermesi gerekmeyen mükellefler için indirimli vergi kesintisi **en fazla 5 yıl** süre ile uygulanır.
- Bu madde kapsamında istisna uygulamasından yararlanan mükellefler, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında yer alan istisna uygulamasından **ayrıca** Mükerrer bir istisna uygulaması yapılmamış durumda.
- Önemli bir düzenleme de daha önce yapılan buluşlarla ilgili: 1/1/2015 tarihinden önce alınan ve **koruma süresi henüz dolmamış** olan patent veya faydalı model belgelerine ilişkin buluşlardan 1/1/2015 tarihinden itibaren kalan koruma süresince elde edilen kazanç ve iratlar için de istisnadan yararlanılabilir.
- Patent veya faydalı model belgesinin devredilmesi, satılması veya inhisari lisans verilmesi dâhil kiralanması durumlarında bu istisnadan yararlanılabilmesi için devir, satış veya kiralama işlemlerinin Türk Patent Enstitüsü tarafından tutulan sicile tescil edilmesi gerekmektedir. Sicile tescil edildiği tarihten itibaren istisnadan faydalanmak mümkündür.
- Son olarak eğer patent veya faydalı model hükümsüz olursa dikkat: Yetkili mahkemeler tarafından patent veya faydalı model belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesi halinde, kararın sonuçları geçmişe etkili olacağından, uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte Maliye tarafından tahsil edilebilir.

Saygılarımızla,

Şaban Küçük

[1] https://www.kpmg.com/TR/tr/Issues-And-Insights/ArticlesPublications/KPMGundem/Sayfalar/turkiye-arge-liginin-neresinde.aspx

[2] İnovasyon Şart, http://www.kpmgvergi.com/Blog/Pages/FullBlog.aspx?article=524